

Ajaloo ja kodanikuõpetuse test.

Koostanud Tartumaa koolinõunik G. Reial.

Kolmas trükk.

Õpilase ees- ja perekonnanimi:

Millal sündinud:

Kooli nimetus:

Klass:

Tänane kuupäev ja aasta:

Vihku mitte enne avada, kui kästakse!

Selles vihus on 125 ülesannet ajaloo ja kodanikuõpetuse alalt.

Näiteid:

Põlluharimisel tarvitasid muistsed eestlased seanina ja

Stephan Bathory oli Vene Rootsi Poola Taani Hispaania kuningas.

Vaikuila elanikud pidasid kaldaga ühendust mootorpaadi abil (.....).

1. Jakob Hurt. 1. Telegraafi leiutaja (.....).

2. S. Morse. 2. Eesti Kirjameeste Seltsi esimene president (.....).

Test koosneb kuuest osast. Iga osa alul leiad juhiseid ja näiteid. Loe nad enne tööle asumist tähelepanelikult läbi. Töö kestes ära midagi küsi.

Testi täitmiseks on aega 50 minutit. Kui jõuad lõpetada töö varem, siis vaata järele, kas kõik ülesanded on lahendatud õieti.

Oota veel, kuni kästakse tööle asuda.

Testi osad	Õigeid vastuseid	Vale-vastuseid	Vastamata
Test nr. 1 . . .			
Test nr. 2 . . .			
Test nr. 3 . . .			
Test nr. 4 . . .			
Test nr. 5 . . .			
Test nr. 6 . . .			
K o k k u			
% %			

Test nr. 1.

Täienda järgnevad laused ja vasta küsimused.
Vastused ja puuduvad sõnad ning arvud kirjuta
punktjoontele.

Näiteid.

1. Põlluharimisel tarvitasid muistsed eestlased seanina ja *karuäket*.
 2. Kauge meresõit sai võimalikuks *kompassi* leiutamise järel.
-
1. Kreeka-Pärsia sõjas sai surematuks Sparta kuninga nimi.
 2. Tähtsamad seisused Rooma vabariigis olid plebeid ja
 3. Rahvarändamisele pani alguse pealetung Euroopasse.
 4. Muistsete eestlaste peatöök oli
 5. Kihelkonda ja maakonda juhtisid muistse iseseisvuse ajal
 6. Sõjaajal leidsid muistsed eestlased varju-linnades.
 7. Piiskop Albert asutas ordu.
 8. Võitluseks sakslastega püüdis eestlasi koondada vanem
 9. Pala (Madisepäeva) lahing oli aastal
 10. Viimastena heideti alla eestlastest
 11. Eestlased kaotasid poliitilise iseseisvuse sajandil.
 12. Jüriöö vabastuskatse oli aastal.
 13. Ameerika avastamine oli aastal.
 14. Reformatsiooni algatajaks Saksamaal oli
 15. Reformatsiooni algus Saksamaal oli aastal.
 16. Orduriigi lõppu loetakse aastast
 17. Tartu Ülikool asutati kuningas käsukirja põhjal.
 18. Tartu Ülikool asutati aastal.
 19. Talupoegade kohustiste kindlaksmääramiseks seati Rootsi ajal sisse
.....-raamatud.
 20. Rootsis valitses Põhjasõja ajal kuningas
 21. Uusikaupunki rahu sõlmiti aastal.
 22. Põhjasõjas läksid Eesti- ja Liivimaa valitsuse alla.
 23. Eestikeelne Piibel ilmus aastal.

24. Prantsusmaal maksid enne revolutsiooni kõrgeid makse linnakodanikud ja
25. Suur Prantsuse revolutsioon algas aastal.
26. Pärisorjuse kaotamine Liivimaal oli aastal.
27. Pärisorjuse kaotamisel jäi maa omanduseks.
28. Teoorjuseaeg oli sajandil.
29. Millest oli valmistatud enamik talupoegade töö- ja tarberiistu teoorjuseajal?
30. Tähtsaim talupoegade rahutus Eestimaal teoorjuseajal oli sõda.
31. 1849. ja 1856. a. talurahvaseadused soodustasid üleminekut teorendilt-rendile.
32. Esimene eesti üldlaulupidu peeti linnas.
33. Ärkamisaeg oli sajandil.
34. Talupoja tähtsamaks sissetulekuallikaks talude päriseks ostmise alul Lõuna-Eestis oli-kasvatamine.
35. XIX sajandi lõpul astus ametiasutustes ja koolides saksa keele asemele keel.
36. Maaailmasõda algas aastal.
37. Vene tsaarivalitsuse kukutamine oli aastal.
38. 1918. a. moodustatud Päästekomiteesse kuulusid Päts, ja Konik.
39. Eesti kuulutati iseseisvaks 24. veebr. aastal.
40. Enamlaste väed tungisid Eestisse kahes suunas, Pihkva ja kaudu.
41. Vabadussõjas oli vägede ülemjuhatajaks kindral
42. Landesvääri pealetung murti lahingus.
43. Tartu rahulepingu sõlmimisel oli Eesti rahusaatkonna juhatajaks
44. Eesti-Vene rahuleping kirjutati alla aastal.

Pööra!

45. Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seadus võeti vastu rahvahääletusel aastal.
46. Hääleõiguse omandab Eesti kodanik, saades-aastaseks.
47. Koolikohustus kestab kuni algkoolikursuse lõpetamiseni või lapse aastaseks saamiseni.
48. Välisvaenlaste vastu kaitseb meid
49. Eesti riigilipus on sinine värvus äärel.
50. Missugusest laulust on pärit järgmised read:
 „Sind tänan mina alati
 Ja jään sul' truuks surmani ...“?

Test nr. 2.

Vali igas lauses viiest *kaldkirjas* trükitud vastusest üks õige jakriipsuta see alla.

Näiteid.

1. Tähtsaim Kreeka vägimees oli *Sokrates, Homeros, Jupiter, Herakles, Herodes*
 2. Stephan Bathory oli *Vene, Rootsi, Poola, Taani, Hispaania* kuningas.
-
51. Ateena kõrgeim õitseag oli riigimehe *Caesari Heraklese Soloni Sokratese Periklese* ajal.
 52. Ristiusk tunnustati Rooma riigiusuks keiser *Nero Julianuse Theodosiuse Augustuse Tiberiuse* ajal.
 53. Ümera lahingu võitsid *eestlased sakslased leedulased liivlased lätlased*
 54. Kolumbuse laev sõitis *Inglise Portugali Itaalia Hispaania Hollandi* lipu all.
 55. Jesuiitide ordu võitles *katoliku protestandi pagana evangeeliumi jesuiidi* usu eest.
 56. Orduriigi langemisel läks Harjumaa *Poola Vene Saksa Rootsi Taani* valitsuse alla.
 57. Mõisade tagastamine Liivimaal oli Rootsi kuningas *Gustav Adolfi Gustav Vasa Karl XI Karl XII Valdemar II* valitsuse ajal.
 58. Eesti rahvakooli rajajaks oli *Gustav Adolf Jakob Hurt Jannsen Aleksander II Forselius*

59. Põhjasõja ajal oli Venemaa valitsejaks *Joann Julm Karl XII Peter Suur Aleksander I Nikolai II*
60. Pärast Napoleoni saatmist Elba saarele pidasid liitriikide esindajad kongressi *Berliinis Moskvas Pariisis Viinis Genfis*
61. Mahtra mõis asus *Harju- Tartu- Järva- Lääne- Virumaal*
62. Esimene eestikeelne keskkool asutati *Tallinnas Viljandis Paides Tartus Valgas*
63. Maailmasõda algas Austria sõjakuulutamisega *Ungarile Rumeeniale Venemaale Itaaliale Serbiale*
64. Eesti Vabariigi põhiseaduse võttis vastu ja pani maksma *Ajutine Valitsus Päästekomitee Asutav Kogu Vene valitsus Maanõukogu*
65. Põhiseaduse järgi on riigivõim Eestis *parlamendi rahva Asutava Kogu riigikogu senati käes.*
66. Vallaomavalitsuse organiteks on vallavalitsus ja *vallavanem abid volikogu nõukogu maavalitsus*
67. Kõrgemat kohtuvõimu teostab Eestis *riigikogu rahukogu riigikohus sõjakohus senat*
68. Linnavalitsus koostub linnapeast ja *volikogust nõunikkudest osakondadest ametnikkudest revidentidest*
69. Eesti Vabariigi Valitsuse kutsub ametisse *rahvas riigivanem riigikogu riigikohus Asutav Kogu*
70. Rahvasteliidu istungeid peetakse *Pariisis Berliinis Genfis Viinis Roomas*

Test nr. 3.

Allpool järgnevad laused, millest osa on õiged, osa valed. Kui lause on õige, siis kirjuta sulgudesse lause lõpul *õige*. Kui lause ei ole õige, kirjuta *vale*.

Näiteid:

1. Vaiküla elanikud pidasid kaldaga ühendust mootorpaadi abil (*vale*).
2. Prantsusmaal puudusid enne revolutsiooni isikuvabadused (*õige*).

-
71. Kiviajal tarvitas ürginimene tule saamiseks tulerauda (.....)
 72. Enne sakslaste tulekut meie maale ei tuntud meil rauda (.....)

Pööra!

73. Maalinna ümbritses telliskividest müür (.....)
74. Võitlustes eestlastega kasutas piiskop Albert kahureid (.....)
75. Lembitu põrm puhkab Viljandi linna kalmistul (.....)
76. Tööstuslik revolutsioon tekkis inimesjõu masinajõuga
asendamise tagajärjel (.....)
77. Ristisõdade tagajärjeks oli Pühamaa lõplik vabastamine
muhameedlaste võimu alt (.....)
78. Vasall sai maa läänihärralt pärisomanduseks (.....)
79. Alles auriku leiutamine võimaldas Kolumbusel Ameerika
avastamise (.....)
80. Rootsi ajal oli meie maal valitsemas luteri usk (.....)
81. Rootsi ajal tagastatud mõisad jagati talupoegade vahel (.....)
82. Napoleon sai kuulsaks hiilgava võiduga Waterloo la-
hingus (.....)
83. 1816. ja 1819. a. seadustega lasti talurahvas priiks ilma
maata (.....)
84. 1866. a. vabanes vallaomavalitsus mõisniku eestkoste alt (.....)
85. XX sajandi alul hakkas meil kiiresti arenema karjakas-
vatamine ja ühispiimatalituste asutamine (.....)
86. Üheks saksa okupatsioonivägede Eestist lahkumise põh-
juseks oli revolutsioon Saksamaal (.....)
87. Sõda landesvääriga peeti Narva all (.....)
88. Viimases vabadussõjas jäi Läänemaa vaenlastest puu-
tumata (.....)
89. Vallavolikogu liikmed valitakse avalikul hääletusel . . . (.....)
90. Linnavolikogu koosolekuid juhatab linnapea (.....)
91. Haiguse tagajärjel viidetud koolipäevade eest maksavad
õpilased trahvi (.....)
92. Toll on kaudne riigimaks (.....)
93. Maksustamisseadusi ei saa panna rahvahääletusele . . . (.....)
94. Eestis on riigiusuks luteri usk (.....)
95. Eestlased kuuluvad soome-ugri rahvaste peresse (.....)

Test nr. 4.

Kirjuta iga sündmuse järele sulgudesse selle ajaloolise perioodi *number*, millal aset leidis sündmus.

Näiteid.

Meie ajaloo perioodid.	Sündmused.
1. Rootsi aeg.	1. Mahtra sõda . . . (2)
2. Vene aeg.	2. Mõisade tagastamine (1)

Meie ajaloo perioodid.	Sündmused.
1. Muistse iseseisvuse aeg.	96. Luteri usu tulek Ees- tisse (.....)
2. Ordu aeg.	97. Esimeste rahvakoo- lide asutamine meie maale (.....)
3. Poola aeg.	98. Esimene üldlaulupi- du (.....)
4. Rootsi aeg.	99. Kuueaastase kooli- kohustuse maksma- panek (.....)
5. Vene aeg.	100. Tartu Ülikooli asu- tamine (.....)
6. Iseseisvuse aeg.	101. Madisepäeva (Pala) lahing (.....)
	102. Sõda landesvääriga . (.....)
	103. Sigismund Augusti privileeg (.....)
	104. Maalinnade ehitam- ine (.....)
	105. Pärisorjuse kaotam- ine (.....)

Test nr. 5.

Kirjuta iga sündmuse järele sulgudesse sündmust põhjustanud asjaolu *number*.

Näiteid.

Põhjused.	Sündmused.
1. Maa sisekaitse.	1. Väljarändamine . . (2)
2. Maa puudus talurahval.	2. Linnuste ehitamine . (1)

Pööra!

Põhjused.

1. Eestlaste raske seisund Taani valitsuse ajal.
2. Pühamaa sattumine türklaste võimu alla.
3. Rootsi riigi raske rahanduslik seisund.
4. Vene tung Läänemere kaldale.
5. Linnakodanikkude ja talupoegade raske seisund.
6. Raske teoorjus.
7. Võitlus Inglise kasvava ülevõimu vastu.
8. Piirimaade ümberrahvustamine.
9. Majanduslik võistlus suurriikide vahel.
10. Mõisnikkude püüe oma kaotatud eesõigusi uuesti maksma panna.

Sündmused.

106. Suur Prantsuse revolutsioon (.....)
107. Koolides vene õppekeele maksmapanek (.....)
108. Talupoegade rahutused Eestis XIX sajandil (.....)
109. Maailmasõda (.....)
110. Jüriöö vabastuskatse (.....)
111. Sõda landesvääriga . (.....)
112. Põhjasõda (.....)
113. Ristisõjad (.....)
114. Napoleoni sõjakäik Egiptusse (.....)
115. Mõisade tagastamine (.....)

Test nr. 6.

Kirjuta iga sündmuse, teene või teose järele sulgudesse *isiku nime* juures olev *number*, kelle ajal või algatusel aset leidis sündmus või kes on teose autor.

Näiteid.

1. J. V. Jannsen.	1. Telegraafi leiutaja . (2)
2. S. Morse.	2. „Perno Postimehe“ asutaja (1)
1. C. R. Jakobson.	116. Aurumasina leiutaja (.....)
2. Joh. Gutenberg.	117. Eestlaste vabastaja pärisorjusest (.....)
3. Th. A. Edison.	118. „Kalevipoja“ autor . (.....)
4. Ignatius Loyola.	119. Ajalehe „Sakala“ asutaja (.....)
5. Jaan Adamson.	120. Romaani „Mahtra sõda“ autor (.....)
6. Aleksander I.	121. Meie suurim rahvaluule koguja (.....)
7. James Watt.	122. Trükikunsti leiutaja (.....)
8. Fr. R. Kreutzwald.	123. Jesuiitide ordu asutaja (.....)
9. Jakob Hurt.	124. Eesti Aleksandri kooli mõtte algataja (.....)
10. Ed. Vilde.	125. Hõõglambi leiutaja . (.....)

Hind 5 senti.